

dobro na vse štiri kraje. Bodi vsem, ki enakega dela potrebujejo, omenjeni urar priporočen!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V državnem zboru so poslanci sprejeli postavo o goveji kugi. Vsled te postave se bodo meje proti Rusiji in Rumuniji tako zaprle za goveda, da ne bo mogla goveja kuga več k nam. Ta postava bo veliko koristila našej živinoreji, ker bo cena klavnej živini poskočila. Slovenska poslanca dr. Vošnjak in Pfeifer sta dognala to, da se je v postavo vzel ukaz, da se mora v vseh deželskih jezikih, tedaj pri nas tudi v slovenskem, prebivalcem naznaniti, če se je kde goveja kuga prikazala, a ne samo nemški, kakor se je bilo letos zgodilo pri ptuškem okrajnem glavarstvu. Slovenski poslanec Obreza je vprašal javno brambovskega ministra, zakaj je Jud Abendroth, mož pred kratkim še brez denarjev, dobil pravico prevažanja vojne sprave in živeža v Dalmaciji, kamor je več kmetov iz Kranjskega zvalil z vozi in konji, ki so večjidel v zgubo šli, plačal pa malo ali nič: dolžen jim je 160.000 fl.? Jud je sedaj bogataš, kmetje pa so na beraškeje palici! Minister še ni odgovoril. Sedaj obravnavajo poslanci o velevažnej vojaškeje postavi. Med govorniki je se zglasil tudi slovenski poslanec č. g. Klun. — Novo železnico iz Mürzschlaga v Neiberg so odprli 30. nov. — Slovenski regiment Kuhn št. 17 došel je na Dunaj, kder je od tamošnjih Slovencev bil na kolo-dvoru častno sprejet in dobil na svojo zastavo krasen venec, kakor v Ljubljani. Tirelci dobili so dva nova škofa. V pismu, po katerem sta bila od cesarja imenovana, podpisan je še minister Stremajer. Vrlo verni Tirelci niso zadovoljni, tem bolj zadovoljni kažejo se pa dunajski judovsko-liberalni listi. V gornjem Avstrijskem je deželno katoliško društvo sijajno obhajalo svoj občni zbor; društvenikov šteje 26.000, dohodkov letos 16.000 fl. Linceški škof je bral zahvalno sv. mešo ter sam bil navzoč pri zboru. Konservativni g. dr. Rintelen imenovan je za uda višje državne sodnije dunajske vsled priporočbe od strani državnega zbora. Ogerski minister Szapary je zbolel, t. j. on bo moral ministrovanje odložiti. Obnovljenje nagodbe med Ogersko in Hrvatskim se je razbilo. Hrvati se nečejo Magjarom na veke klanjati. Ta razpor utegne za celo Avstrijo imeti velevažnih nasledkov.

Vnanje države. Naši prusački nemci so se zopet opekli. Vedno so ragljali o zvezi Avstrije z Nemčijo, a sedaj sami priznavajo neprijaznost te Nemčije zoper nas. Kajti dogovori o kupčijskeje nagodbi so se popolnem razbili. Bismark vedno hujske zapira nemaške meje našim pridelkom. On bi nas le rad naščuval v boj zoper Rusijo, da bi on potem oslABLJENO Avstrijo in Rusijo strahoval. Francoska je dosedaj nedeljo svetila, ni se smelo po nedeljah delati. Sedaj je ta postava v zbornici

poslancev zatrta. Freimaurer Maigné je nasvetoval, naj se omenjena postava odpravi. Jegov predlog je bil sprejet. Katoliška Francija tedaj ne bo več nedelje svetila, ker freimaurerji tako hočejo! Španjski kralj je sijajno obhajal svojo poroko s avstrijsko princesinjo Kristino. Chilenci v južnej Ameriki so izbarkali svoje vojake in v krvavej bitki natepli Peruvijance in Bolivijance; kmalu potem se jim je udalo mesto Iquique. Vojska bo menda sedaj končana. Turški sultan je poslal Muktar-pašo v Gusinje in Plavo, da preda to pokrajino Črnogorcem, kakor je bilo v Berolinskem miru dogovorjeno. Nekatero novine so legale, da je bil Muktar od Albancev ubit. To ni res in Črnogorci dobijo v kratkem pokrajine, ki jim pripadajo. Ruske novine izražajo željo, naj bi se Rusi in Poljaci porazumili. Bog daj! Angleži so švedrastega Jakub-Khana v Afganistanu dali zgrabiti in v Indijo odpeljati, kder bo zaprt umrl. Tako so Angleži delati navajeni.

Za poduk in kratek čas.

Središčani in Ormožki grajščaki.

Zgodovinski spominki — posneti iz Središke kronike, katero spisuje M. Sl.

V. Pogodba, ki so njo Središčani z Ormožkim grajščakom l. 1654 v Gradcu sklenoli, se glasi:

„Med blagorodnim gospodom Adamom Štefanom Pete, vitezom v Ormožu, gospodom od Hetes in lastnikom Sudvara, in med njemu podložnim županom in svetovalstvom Središkega trga so nastali raznovrstni prepiri, ki so bili vzrok dolgotrajnih pravnih in splošne razdraženosti. Vse pravde ob enem končati in prepire poravnati, so vsled zapovedi omenjenega gospoda barona župan in svetovalci Središkega trga izmed svoje sredine izvolili Balaža Modrinjak, tačasnega župana, Petra Seinkovič, Marka Lakuš, Mihala Kolarič, Matjaša Bedo, Tomaža Fernik, Ivana Kolarič in vojaka Istvana, naj bi se pogodili in razprtije z dobrim poravnali. Pooblaščenci obeh strank so se potem zjediniili s sledečimi pogodbami:

1. Na Štabenbergovom posestvu zunaj Središkega trga imajo podložni Ormožke grajščine s Središčani vred od sv. Mihala do sv. Jurija pašo; od sv. Jurija do sv. Mihala imajo pa pravico kositi in pasti le Središčani. 2. Akoravno so Središčani tako daleč, kakor Drava meji, si ribičijo celo prisvojili in tamkaj ob meji dozdej tudi lov imeli, ste vendar obe stranki se tako zjediniile, da tržani pravico ribičije in lova zgubijo. Namesto tega njim pa milostivi gospod Pete dovoli, da smejo v Črncu in Ternavi ribiti, kolikor le hočejo. Tudi harmico njim prepusti v celó prosto lastnino; izvzeti so samo voli in druga goved. 3. Na svojem posestvu, —tedaj od trga do potoka Črnca, kakor kažejo mejniki mejo, smejo Središčani za

se mestnino pobirati. 4. Pred novim letom morajo Središčani dve, za župana sposobni, osebi izbrati in na novega leta den grajščaku v Ormožu predstaviti. Izmed teh dveh mora grajščak potrditi enega za župana. K taki predstavi in tudi pri drugih enakih priložnostih morajo — kolikor je le mogoče, priti vsi Središčani. 5. Piva inštaucija ali sodna stopnja ostane še tudi zanaprej Središčanom; od tam gre apelacija na Ormoško grajščino. 6. Ves Središki trg je Ormoški grajščini s 45 Pfd. gosposke dače podložen in dača mora biti z vsemi dokladami in deželnimi nalogami popolnoma plačana v dveh obrokih in sicer ob svečnici in ob binkoštih. Če bodo s plačilom zaostali, bodo razun dače morali še plačati primerno kazen. Posebej pa morajo ob veliki noči grajščaku dati še eno tele in 100 jaje. 7. Če bodo Središčani hteli koga za tržana sprejeti, ga morajo poprej grajščaku predstaviti in za dovoljenje prositi. 8. Središčani morajo vsakega Ormoškega podložna, ki bo v Središki trg pribežal, preden je od grajščine se odkapil, precej nazaj poslati. 9. V trgu — v lastnem sodnijskem okraju smejo zavolj dolžne dače in zaostalih deželnih nalog Središčani koga tudi rubiti, če bi drugače plačati ne hteli. 10. Ako bi kateri Srediških tržanov htel v Ormoški grajščini stopiti v kako službo, mu tega Središčani ne smejo zabraniti; pač pa gledè njegovega posestva ostane Središčanom še zanaprej vsa jurisdikcija. 11. Nič manj mora Središki trg Ormoški grajščini vsako leto odrajtati 18 gld. srebra (Remanenzgeld in schwärer Münz). 12. Za vino na gosposko mizo morajo vsako leto plačati 18 gld. in posebej še dati 4 štrtinjake vina. (Namesto vina so vsled pogodbe l. 1655 tržani plačevali poznej le 10 gld.) 13. Vsako sedmo leto morajo Središčani pregledati in objahovati mejo ali obgradjo; dotični den pa morajo osem dni poprej grajščini naznaniti. 14. Ako bi Središčani ali pa tudi Ormoška grajščina koga rubili, ki ni njim podložen, mu morajo vso škodo, ki bi njo vsled tega on imel, povrniti. 15. Središčani morajo vsako leto cerkvi sv. Duha dati 1 gld. za svečavo. 16. Če bi se kateri grajščinski oficir ali podložen na Središkem kaj pregrešil, smejo se Središčani pri grajščini pritožiti, da se dotični kaznuje; grajščina je pa dolžna, stvar kakor najhitrej poravnati. 17. S to pogodbo so končane in poravnane tudi vse druge razprtije, čeravno niso tukaj posebej navedene; vsi prepiri in vse pravde imajo nehati za zmirom in vsikdar. Gospod baron Pete je pri tej priložnosti iz posebne vdanosti in proste volje Središčanom odpustil vse od l. 1630 do l. 1652 pri mlinih narasle in še dolžne naloge v vsem 120 fl. Ta pododba se je od obeh strank podpisana in s pečati potrjena sklenola v Gradcu 20. in 21. jan. l. 1654.⁴

Toda ta pogodba ni imela zaželenega uspeha; kajti prebitro so nastali novi prepiri in tako je iskra mržnje še zmirom daleč tlela. Prevzetni

grajščaki so s svojim brezobzirnim vmez zares nečloveškim postopanjem tlečo razdraženost še bolj podpihovali in sovraštvo je dokipelo do svojega vrhunca. In že takrat, ko je grajščak zavolj neke ciganičice, ki je ob binkoštnih praznikih l. 1688 v Središču nekemu platnaru iz Čakovca vkradla 9 fl. in se zategadelj nekaj dni na rotovžu zaprla, Središkemu županu lastnoročno dal par gorkih zaušnic, več tržanov pa vtaknil v smradljivo luknjo, je po Središču vrelo, in den za dnevom se je bilo bati, da razkačeni tržani z orožjem nad grajščaka planejo in se nad njim zmaščujejo. Tako je ogenj, ki je za časa Krucev l. 1704 Ormoško grajščino in mesto skoraj popolnoma vničil, prižigal skoz stoletja prevzetni grajščak sam.

Smešničar 49. Nek šalivec pové financarjem, da Jurij N— na slive žge, in gotovo ni plačal. Financar se hitro napravi in gre iskat; ko pride k Juriju ga vpraša: kje ima kotel in kje slive žge. Jurij mu odgovori, da ima kotel v kuhinji in žena v njem s slivami svinjam repo kuba, on je suhe slive samo posekal in razkalal; financar videč, da ga je usmešil, takoj pete odnese! Ž.

Razne stvari.

(*Svilli cesar*) so gasilnemu društvu v Šoštanjji darovali 80 fl.

(*Mariborska hranilnica*) je mesenca novembra prejela 123.069 fl. in izplačala 141.171 fl.

(*Več razredov*) dobi šola pri sv. Juriji pod Tabrom vsled ukaza deželnega šolskega sveta.

(*Mladi požigalec*) doma v Skokah maribors. okraja obsojen je na 4 mesence v ječo. Dečko je komaj 11 let star in je posestniku Sim. Krajncu, ker ga je ta malo zlasal, iz jeze bišo užgal z žveplenkami, katere je dva dni v ta namen v žepu seboj nosil; škode je 800 fl.

(*Tolovajski napadi*) se množijo. V Peklu pri Poličanah sta dva potepuha posestniku J. Kočijašu dvocevno pištolo na prsi nastavila in mu vropala — 2 fl. 40 kr. Več ni imel pri sebi. Jednako je se zgodilo 20letni Uršuli Klasinc, ki je v Rače marib. okraja šla po 20 fl. za prodani bob. Proti večeru napadeta domov k sv. Marjeti vračajočo se deklino 2 ničvredneža, jo oropata denarjev in do borne „kitlje“ vseh oblačil. Reva je strahu in mraza na smrt zbolela, ko je domov prišla.

(*Pri sv. Lovrencu na Dravskem polju*) je dekla Marija Labaj s svetilnico šla na dile, slamnata streha se užge in upepeli hišo in hlev gospodarjev in še sosedovo hišo. Škoda se ceni na 4000 fl.

(*V Laškem*) želijo ustanoviti posebno podružnico kmetijske družbe štajerske, odcepljeno od celjske podružnice.

(*Cigani*) so v Adrijancih, Kaiserbergu, Središču pri mnogih hišah vlomili, precej blaga nakradli in ž njim nad sv. Bolfank na Ogersko pete odnesli.